

هنر مصاحبه کردن

نوشته احمد توکلی

می‌گویند: اگر روزنامه نگاری یک صنعت است، مصاحبه کردن interviewing یک هنر است؛ چرا؟ شاید به این دلیل که شما در کسوت یک خبرنگار باید با هنرمندی تمام، قادر باشید دیگران را وادار، ترغیب و یا تشویق کنید که بنا به میلشان یا به رغم میلشان اطلاعاتی را در اختیار شما بگذارند، با شما درد دل کنند و یا به افشای مطالبی بپردازند که می‌تواند برای رسانه شما و جامعه مفید باشد. مخاطبان شما را مطلع، ارضاً و یا سرگرم کند. شما باید بتوانید مصاحبه شونده را به شوق وادارید، و کاری کنید که او از مصاحبت با شما لذت ببرد و تشویق به همصحبتی با شما شود. وقتی که او مردد است؛ آیا اطلاعات را به این خبرنگار سمج بدهم یا نه؟ باید با رفتارتان او را به این جمع بندی برسانید که؛ چرا که نه! باید وقتی با مصاحبه شونده در حال گفت و گو هستید بتوانید نقش یک مصاحب را ایفا کنید نه یک خبرنگار؛ اشتباه نکنید، این دو نفر یکی نیستند! باید بدانید که چه طور مصاحبه خودتان را شروع کنید، چه طور ادامه دهید و چه طور آن را به پایان برسانید. چه طور در حالیکه به سخنان او گوش می‌دهید همزمان حاشیه‌ها را نیز زیر ذره بین داشته باشید: آیا وقتی این سوال را شنید ناراحت شد؟ آیا در این بخش از پاسخ خود تلاش کرد چیزی را از من پنهان کند؟ راستی! چرا به یکباره صدایش ضعیف شد؟ و... همچنین باید قادر باشید از مواد و مطالب بدست آمده، تولید قوی و تنظیمی اصولی و مناسب داشته باشید تا مخاطب را جذب کند و به شوق وادارد. به نظر شما انجام همه این کارها به طور اصولی یک هنر نیست؟ اگر هست، - که هست

تعریف مصاحبه

مصاحبه interview برای رسانه ها ، به عنوان اهرم موثر و مستقیم کسب اطلاعات و خبر، تولیدی است که از برابری تعاملات دو سوی ارتباط (مصاحبه کننده و مصاحبه شونده) بدست می آید. به زبان دیگر ، مصاحبه عبارت است از پرسش و پاسخ میان دو یا چند نفر به منظور انتقال یک پیام ارتباطی (خبر یا غیر خبر) که یک سمت آن نماینده رسانه قرار دارد. مصاحبه ها در یک تقسیم بندی کلی دو گروهند؛ مصاحبه های خبری و مصاحبه های شخصی (غیر خبری).

وجه مشخصه مهم مصاحبه های خبری news interviews ، خبری بودن آن هاست، همانطور که از اسمشان پیداست مصاحبه هایی هستند که در آن تازگی اطلاعات نقش اساسی را ایفا می کند. پیرامون اخبار و رویدادهایی که همزمان واقع شده یا در حال وقوع هستند. خبرنگار در این مصاحبه ها به دنبال یافتن پاسخ سوال هایی است که از ۶ عنصر خبری (چه ، چرا ، چگونه، که ، کی، کهجا) ناشی می شود. مصاحبه های خبری از جمله متداول ترین شیوه های کسب خبر محسوب می شوند.

مصاحبه های شخصی personal interviews مصاحبه هایی هستند که بر محور شخص متمرکز هستند. گفت و گو با شخصیت های معروف سیاسی ، اجتماعی ، فرهنگی ، ورزشی و یا تیپ های اجتماعی مانند یک راننده کامیون ، یک گل فروش ، یک رفتگر یا یک مرده شور و ... این گونه مصاحبه ها بعضی مواقع به گزارش از شخص نزدیک می شوند، چرا که درباره شخص مصاحبه شونده و زندگی شخصی او کنجکاو می کنند.

شیوه های انجام مصاحبه

مصاحبه ها به شیوه های گوناگونی انجام می شوند ؛

- چهره به چهره face-to face interview

- تلفنی telephone interview

- کتبی letter interview

- از طریق ایمیل E-mail interview

دارد. مثلاً نمی‌توانید با فردی که کیلومترها با شما فاصله دارد رو در رو مصاحبه انجام دهید؛ طبعاً شیوه‌های دیگر می‌توانند مناسب‌تر باشند. انجام یک مصاحبه خبری برای اطلاع‌رسانی سریع به یک مصاحبه‌رو در روارجحیت دارد. در عین حال هر یک از شیوه‌های انجام مصاحبه ریزه کاری‌های مخصوص خود را دارد و خبرنگاران باید آن را در جریان انجام مصاحبه بکار گیرند.

مصاحبه چهره به چهره

فرایند تولید یک مصاحبه رو در رو، درست مثل فرایند تولید فیلم است، و نقش خبرنگار در این میان بی‌نظیر است. یک فیلم خوب دارای عوامل و دست‌اندرکاران متعددی است. یک سناریو نویس خلاق، یک کارگردان خوش فکر، هنرپیشگانی که کارشان را به خوبی بلدند، و... شما در جریان مصاحبه نقش همه آن‌ها را یکجا بعهده دارید.

نقش خبرنگار به عنوان یک سناریو نویس و یک کارگردان چیست؟

۱. یافتن سوژه‌ای بکر که مردم علاقه‌ای به شنیدنش داشته باشند.
۲. سپس طراحی سوال‌ها (چه باید پرسیده شود و چرا؟)
۳. ساختار بخشیدن به سوال‌های مصاحبه (چه سوال‌هایی چه موقع پرسیده شود؟)
۴. تعیین مکان مصاحبه و زمان آن، تا جایی که مصاحبه‌شونده، دست شما را باز گذاشته است.

و در مکان مصاحبه؟

۱. تعیین محل نشستن (ترجیحاً روبرو و نزدیک مصاحبه‌شونده قرار بگیرید، در یک شرایط مساوی؛ مثلاً با مسئولان در پشت میز کارشان مصاحبه نکنید).
۲. توجه به جزئیات محل مصاحبه (فراموش نکنید! شما کارگردان هستید. اگر فکر می‌کنید جزئیات محل در تنظیم و تولید نهایی مصاحبه به کار شما خواهد آمد، به آن‌ها توجه کنید و یادداشت بردارید).

نقش خبرنگار به عنوان یک هنرپیشه چیست؟

۱. بکارگیری زبان مناسب
۳. توجه داشتن به مصاحبه شونده و نگاه کردن به چشمان او

۴. لبخند زدن به موقع

۵. جدی شدن به موقع

۶. سکوت کردن به موقع

۷. سر تکان دادن و تایید سخنان مصاحبه شونده به موقع

۸. قطع کردن به موقع صحبت مصاحبه شونده

۹. شوخی طبعی و بذله گویی به موقع

۱۰. در مصاحبه های تلویزیونی توجه به فیزیک بدن

۱۱. در مصاحبه های رادیویی توجه به تن صدا

همزاد پنداری در جریان مصاحبه از سوی مصاحبه شونده به شما کمک می کند تا ارتباط بهتری با او برقرار کنید؛ لذا پوشیدن لباس رسمی هنگام مصاحبه با آدمهای رسمی و لباس راحت تر در گفت و گو با افراد عادی و غیر رسمی به پیشبرد جریان مصاحبه کمک می کند. بکارگیری زبان مناسب نیز در جریان مصاحبه لازم است. با چه کسی صحبت می کنید؟ مصاحبه شونده نماینده کدام نسل و طبقه است؟ ممکن است در شرایطی بکارگیری اصطلاح خفن در گفت و گو با جوانان داخل پارک بلامانع باشد، اما آیا صلاح است آن را در مصاحبه با وزیر خارجه هم بکار گیریم؟ در اولی یعنی: خبرنگار هم از خودمان است! اما در دومی: ببخشید! چی شد؟

می گویند از جمله مشخصه های یک خبرنگار خوب و یک مصاحبه کننده حرفه ای این است که بتواند مصاحبه شونده را تشویق به حرف زدن کند. لذا، تو را خدا کمی سکوت کنید تا او هم حرف بزند؛ مدام صحبت او را قطع نکنید. لبخند بزنید. به سخنان او توجه کنید. به چشمانش نگاه کنید. آن ها نیازمند توجه ما هستند، بویژه هر چه شهرت آنان بیشتر باشد، نیاز بیشتری به توجه ما دارند.

بعضی وقت ها لازم است که با تکان دادن سر، صحبت آن ها را تایید کنید؛ این که خرج ندارد، لذا دریغ نکنید.

خیلی پر حرفند؟ حتما لازم است که آنان را متوقف کنید؟ در یک جای مناسب، جایی

که هر سخن جایی و هر نکته مکانی دارد؛ لذا در مصاحبه بایک آدم جدی و یا یک آدم عزادار شوخی نکنید؛ موقع سنجی لازمه و ابزار مناسب کار روزنامه نگاری است.

در مصاحبه های تلویزیونی استفاده از فیزیک بدن، متناسب و بجا، لازم است و حتی بخش مهمی از کار مصاحبه و ایفای نقش هنرپیشگی به معنای حرفه ای تر آن است؛ شما در مصاحبه مطبوعاتی وقتی ژست تعجب به خود می گیرید، پیام خود را تنها به مصاحبه شونده منتقل کرده، تنها او را تحت تاثیر قرار می دهید، اما در یک مصاحبه تلویزیونی این حرکت هم برای او و هم برای مخاطب دارای پیام است. در یک مصاحبه تلویزیونی یک لبخند و گاه یک حالت در لب ها و صورت ممکن است کل فرایند مصاحبه و پیام مصاحبه شونده را به تمسخر بگیرد. در مصاحبه تلویزیونی تکان دادن دست ها، دست به سینه نشستن، روی دست ها تکیه کردن، دست را روی چانه قرار دادن، دست ها را به هم قلاب کردن، با تعجب نگاه کردن، لبخند زدن، تکیه دادن به صندلی یا مبل، بدن را به جلو خم کردن، توی چشمان مصاحبه شونده نگاه کردن، به دوربین نگاه کردن و ... بجا و بموقع لازمه حرفه مصاحبه گری است.

در مصاحبه رادیویی، صوت و صدا نقش مهمی ایفا می کند. لذا از فاکتور صدا استفاده کنید. وقتی تعجب می کنید بکار بردن یک کلمه "عجب" می تواند تا حدودی کمبود تصویر را جبران کند. و البته تن صدا مهم است. استفاده از صدایی که یکتواخت نیست، فراز و فرود دارد و به دل می نشیند، بخشی از این خصلت ها، ذاتی و بخشی اکتسابی و قابل فراگیری و تمرین است.

خبرنگار تمام این نقش ها را بازی می کند که چی؟ بازی می کند که بتواند از مصاحبه شونده بهتر بازی بگیرد. پس یادتان باشد که نقش اول را به او بدهید. فراموش نکنید مصاحبه ما را می خوانند، می بینند و می شنوند تا از نظرات مصاحبه شونده بهره ببرند، پس او را برجسته کنید. به قولی، مثل عکاس ها متواضع باشید، سوژه را برجسته می کنند درحالیکه خودشان پشت دوربین سنگر گرفته اند. درون عکس وجود دارند، اما دیده نمی شوند!

مصاحبه تلفنی

اگر مصاحبه رو در رو را به غذای کامل تشبیه کنیم، مصاحبه تلفنی نوعی ساندویچ و یا

دارید، لذا هر چند لحظه یکبار با بکار بردن اصوات کلامی مثل بله، ها، همینطور است، درست و.... سعی کنید او را به ادامه سخن تشویق کنید. سوال های خود را به دو گروه اصلی و فرعی تقسیم کنید. محققان، متوسط زمان یک مصاحبه تلفنی را ۲۰ دقیقه می دانند، لذا با سوال های اصلی شروع کنید و اگر وقت اجازه داد به سوال های ذخیره بپردازید. فهم اطلاعات در مصاحبه تلفنی به نسبت مصاحبه رو در رو مشکلتر است، بنابراین در پرسیدن مجدد آن چه که خوب درک نکرده اید، تردید به خود راه ندهید. ترتیب سوال ها در مصاحبه تلفنی به سبک هرم وارونه است. بویژه جایی که احتمال قطع ارتباط را به لحاظ مشکلات فنی می دهید، پس سوال های مهم را ابتدا پرسید.

مصاحبه کتبی

مصاحبه کتبی، مصاحبه ای است که طی آن، جواب سوال ها، از سوی مصاحبه شونده به صورت مکتوب به خبرنگار تحویل می شود. این گونه مصاحبه ها یا به لحاظ دروی مسافت و یا تمایل به انجام یک مصاحبه دقیق تر از سوی خبرنگار - که جنبه های علمی، آموزشی آن می تواند بر جنبه های ژورنالیستی مصاحبه غلبه کند، صورت می گیرد. در مواقعی نیز به دلیل محافظه کاری مصاحبه شونده و تمایل وی به فرار از مصاحبه رو در رویی که ممکن است تبعات غیر قابل پیش بینی برای وی به همراه داشته باشد، صورت می گیرد. مصاحبه کتبی امکان یک گفت و گوی زنده و پویا را از خبرنگار می گیرد. در مصاحبه کتبی به چالش کشیدن موضوع و شخص مصاحبه شونده عملاً غیر ممکن است. و در مصاحبه های حساس و سخت ممکن است مصاحبه شونده به سوال و یا سوال های سخت شما پاسخ ندهد. از مزایای آن می توان به صرفه جویی در وقت هنگام مصاحبه همزمان با گروهی از افراد که قرار است به سوال های مشترک پاسخ دهند، اشاره کرد. در مصاحبه کتبی سعی کنید از سوال های بسته استفاده نکنید. و اگر حساسیت زمانی برای چاپ وجود ندارد از مصاحبه شونده بخواهید در صورت وجود ابهام در جواب ها، امکان رفع آن را به صورت کتبی و شفاهی بپذیرد.

مصاحبه از طریق ایمیل

مصاحبه از طریق ایمیل به مصاحبه کتبی شبیه است. در عین حال در مسافت های

مصاحبه از طريق ايميل سعى كنيد سوال ها را کوتاه تر و شفاف تر بيان كنيد. و البته هرچه تعداد سوال ها کمتر باشد بهتر است. در شروع و قبل از طرح سوال ها براي او كاملا در باره اهداف مصاحبه توضيح دهيد و حتى ضرب الاجل انتشار را نيز گوشزد كنيد. مانند مصاحبه كتبي از طرح سوال هاي بسته پرهيز كنيد، مگر اينكه بخواهيد حقايق يا اسنادي را تايد يا تكذيب كند. وقتي جواب ها را دريافت كرديد، سند را باز كنيد و پاسخ ها و كامل بودن آن را بررسي كنيد، و اگر كم و كسري نداشت، تشكر از مصاحبه شونده را فراموش نكنيد.

از كجا بايد شروع كرد؟

اکنون که با مبانی ورود به بحث مصاحبه آشنا شدیم، بهتر است شیوه های اصولی انجام یک مصاحبه حرفه ای را مرور کنیم. از کجا باید شروع کرد؟ قبل از هر چیز باید یک موضوع داشته باشیم که اصطلاحاً روزنامه نگارها از آن به عنوان سوژه یاد می کنند. مشخصات یک سوژه خوب چیست؟

- تازه باشد.
- بکر باشد.
- آموزش دهنده، اطلاع رسان و یا سرگرم کننده باشد.
- به یک ابهام عمومی پاسخ دهد.
- نسبت به یک رویداد واقع شده یا در حال وقوع آگاهی دهد.
- نهایتاً مخاطب پسند باشد.

اکنون باید یک نفر را پیدا کنیم تا سوژه ما تکمیل شود. بهترین مصاحبه شونده چه کسی است؟ فردی که:

- ۱- حاضر باشد با ما مصاحبه کند.
- ۲- مطلع باشد و بخواهد اطلاعاتش را در اختیار ما قرار دهد.
- ۳- بهترین گزینه برای پاسخگویی به سوال ها و موضوع مورد بحث باشد.
- ۴- اگر چه لزوماً مشهورترین افراد همیشه بهترین افراد برای انجام مصاحبه نیستند. اما فراموش نکنید که شهرت از جمله ارزش های مهم خبری است

مرحله بعد طراحی سوال است. سوال های مصاحبه باید دارای چه ویژگی هایی باشند؟ سوال ها، مهمترین ابزار مصاحبه هستند، لذا باید هوشمندانه طراحی شوند. از جمله ویژگی های سوال خوب این است که کوتاه، ساده و روشن باشد. فرایند طراحی سوال بر دو محور اساسی شکل می گیرد: محتوا و شکل؛ محتوای سوال ها را میزان تسلط شما به موضوع مصاحبه و تلاشی که برای بدست آوردن اطلاعات قبل از شروع مصاحبه انجام می دهید، تعیین می کند؛ پس معطل نکنید. قبل از رفتن به سمت مصاحبه شونده، کار تحقیق را شروع کنید.

به لحاظ شکلی، سوال ها را به طور کلی به دو گروه تقسیم می کنند: سوال هایی که تشویق کننده بحث و گفت و گو هستند و سوال هایی که باعث توقف گفت و گو می شوند. به عبارت دیگر:

- سوال های باز open-ended questions

- سوال های بسته closed-ended questions

سوال های باز چراغ سبز green light یک گفت و گو هستند. و معمولاً سه عنصر از شش عنصر خبری در طراحی آن نقش دارند؛ چه؟ what چرا؟ why چگونه یا چطور؟. how - چه شد که تصمیم گرفتید در انتخابات ریاست جمهوری شرکت کنید؟ - بعد چه شد؟ - چرا؟

- چرا وقتی که از شما خواستند در این فیلم بازی کنید به آن ها جواب رد دادید؟

- چطور شد که تصمیم به ازدواج با او گرفتید؟

- چگونه این موضوع اتفاق افتاد؟ ماه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

در سوال های باز مصاحبه شونده را محدود نمی کنیم و یا به عبارت دیگر به مصاحبه شونده اجازه می دهیم که هر چه دل تنگش می خواهد بگوید. این گونه سوال ها، مصاحبه شونده را تشویق می کند که به شرح و توصیف موضوع بپردازد، سوال های باز، جواب توضیحی و مفصل می طلبند.

بر عکس، سوال های بسته چراغ قرمز red light لحظه ای هستند. مصاحبه شونده می

تواند در جواب بگوید: بله یا خیر و یا جواب کوتاه بدهد.

- شما با این طرح موافق بودید، همینطور است؟

- در گروه شما چند نفر عضو هستند؟

- آیا شما برای جلوگیری از حمله به عراق طرحی هم ارائه دادید؟

- شما متاهل هستید یا مجرد؟

سوال های بسته بیشتر پیرامون حقایق و ایده هایی مطرح می شوند، که جواب کوتاه می طلبند. سوال به گونه ای طراحی شده است که عملاً به بن بست ختم می شود و مصاحبه شونده را موظف به پاسخ قاطع و مشخص می کند. از نظر شکل، نوع سومی سوال هم وجود دارد که اصطلاحاً به آن ها سوال های دو وجهی *double-barreled questions* می گویند:

- آیا شما در انتخابات ریاست جمهوری شرکت می کنید. نگران نیستید که رد صلاحیت

شوید؟

- چه شد که تصمیم گرفتید در این فیلم بازی کنید. آیا رقم کلان پیشنهادی شما را وسوسه

کرد؟

- می گویند شما قبل از حمله به عراق می دانسته اید که مسلح بودن صدام به سلاح های

کشتار جمعی یک جنجال تبلیغاتی است. آیا نمی توانستید از وقوع جنگ جلوگیری کنید؟

- فکر نمی کنید شما در قضاوت اشتباه کردید. آیا احساس گناه نمی کنید؟

- آیا این سفر برای شما جذاب بود، توانستید از آن بهره لازم را ببرید؟

اشکالی که به این گونه سوال ها وارد می کنند، این است که در جریان آن دست مصاحبه

شونده برای جواب دادن تنها به یک بخش از سوال باز است و مصاحبه شونده گان حرفه ای در

چنین مواقعی سعی می کنند از تله خبرنگاران (با پاسخ ندادن به بخشی که برایشان سخت

است) بگریزند. سوال های دو وجهی در مواقعی نیز منجر به گیج شدن مصاحبه شونده غیر

حرفه ای می شود.

اگر سوال های مصاحبه های حرفه ای را تجزیه و تحلیل کنید. حتماً این تقسیم بندی سه

گانه را در آن خواهید دید. لذا یک مصاحبه خوب متشکل از سوال های بسته، باز و دو وجهی

است که باید هر یک هوشمندانه و متناسب در جای خود بکار گرفته شود. البته پرسیدن سوال

ها و چیدمان آن بر دو محور کلی تر قرار می گیرد که آن را ساختار بندی یا سبک مصاحبه هم

می توان نام گذاری کرد. این دو سبک که به نظر می رسد از سبک های کلاسیک خبری الهام

مصاحبه به سبک قیفی

الگوی قیفی مرسوم ترین و درعین حال ساده ترین نوع مصاحبه هم برای مصاحبه شونده و هم مصاحبه کننده است. زیرا مصاحبه با سوال های ساده شروع و در پایان به سوال های سخت تر منتهی می شود. این سبک برای مصاحبه های سخت و مصاحبه هایی که چالش در آن زیاد است و یا اصولاً با مصاحبه شونده تند خو روبرو هستیم بهتر جواب می دهد. چون هر دو طرف مصاحبه درست مثل فوتبالیستی که قبل بازی به گرم کردن خود می اندیشید نیاز مند این گرم شدن با طرح سوال های ساده در ابتدای مصاحبه هستند.

مصاحبه قیف وارونه

در مصاحبه به روش قیف وارونه، سوال های کلیدی و سخت در ابتدای مصاحبه پرسیده می شود. این شیوه بیشتر در مصاحبه های تلویزیونی کاربرد دارد. و برای قضات، وکلا، نیروی های پلیس و مقامات دولتی و کسانی که در پاسخ به سوال های بسته مهارت دارند به کار می رود. این گونه شروع از آنجایی که پرسیدن سوال سخت در شروع مصاحبه از همان ابتدا به بحث جدی و درگیری در مصاحبه می انجامد و شروع جذابی را برای مخاطب در بر دارد، می تواند وسوسه کننده باشد.

وصیت پایانی

* شروع خوبی داشته باشید. شروع خوب، یعنی طرح یک سوال جذاب و در عین حال راحت که هم باعث جذب شدن مخاطب شود و هم مصاحبه شونده را برای پاسخ به وحشت و زحمت نیندازد؛ لذا:

* مصاحبه خودتان را با سوال های سخت شروع نکنید. سوال سخت سوالی است که باعث آزار و گاه وحشت مصاحبه شونده می شود و می تواند باعث توقف مصاحبه در همان ابتدا شود. این یعنی شلیک تیر خلاص به خودتان.

* مصاحبه را با سوال های کلیشه ای شروع نکنید؛ "لطفا خودتان را معرفی کنید." پاسخ این گونه سوال ها برای مخاطب، خسته کننده هستند و وچنگی به دل نمی زنند. این یعنی

جواب جالب و قابل توجه شود، در آستین داشته باشید.

* به مصاحبه شونده - هر کس که می خواهد باشد - با احترام رفتار کنید .

* خوش قول باشید .

* در برخورد با جواب سوال ها - بویژه در مصاحبه با سیاستمداران - کمی شکاک بودن

بد نیست.

* سوال های سخت خود را که باعث به زحمت افتادن مصاحبه شونده می شود و ممکن

است او را عصبانی کند و یا حتی به قطع قهرآمیز مصاحبه بینجامد ، برای آخر مصاحبه

بگذارید.

* حتما مصاحبه را ضبط کنید . به هزار و یک دلیل ، یک دلیلش اینکه حرفتان مستند باشد.

و به دادگاه نروید.

گل طلایی

به عنوان یک مصاحبه گر ، به کارتتان عشق بورزید ، شما یک هنرمندید . □

منابع :

نوکللی ، احمد . مصاحبه خلاق ، تهران ، انتشارات خجسته ، چاپ سوم زمستان ۱۳۸۳ .

نوکللی ، احمد . بخشنده ، احسان . فن مصاحبه ، تهران ، انتشارات نایب ، در دست چاپ .

Routledge. "Interviewing For journalist" With Wynford Hicks(2001)Adams,Sally.

-Hill companies.Inc.(6th.ed) News Writing and Reporting..(2003) Ilule Bruce D. Douglas A.Anderson.

Mc Garow

The art of news interviewing—part 1—Beginning Reporting.htm

The art of news interviewing—part2—Beginning Reporting.htm

Chip Scanlan.Poynter Online - Tools of the Trade The Question.htm

Chip Scanlan.Poynter Online - The Way We Ask.htm

Chip Scanlan.Poynter Online - The Power of Listening.htm

Chip Scanlan.Poynter Online - The Power of Good Questions.htm

Poynter Online - The Art of Asking Questions.htm

Bob steele. Poynter Online - Interview Techniques.htm

Bob steele.Poynter Online - Interviewing The Ignored Skill.htm

پروشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی